

Boendesituation bland gymnasieelever

**Större andel trångbodda bland
gymnasieelever som ej var behöriga till
gymnasieskolan**

Boendesituation bland gymnasieelever. Större andel trångbodda bland gymnasieelever som ej var behöriga till gymnasieskolan

Producent SCB, Statistiska centralbyrån
Befolkning och välfärd
701 89 Örebro
010-479 40 00

Förfrågningar Emma Snöilja, 010 – 479 69 89
emma.snolilja@scb.se

Ann-Charlott Larsson, 010 – 479 63 14
lotta.larsson@scb.se

Du får kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet.
Vi vill dock att du uppger källa på följande sätt:
Källa: SCB, Boendesituation bland gymnasieelever. Större andel
trångbodda bland gymnasieelever som ej var behöriga till
gymnasieskolan

Post-secondary student's housing situation

Producer Statistics Sweden, Population and
Welfare department
SE-701 89 Örebro, Sweden
Sweden +46 10-479 40 00

Enquiries Emma Snöilja, 010 – 497 69 89
Emma.snolilja@scb.se

Ann-Charlott Larsson, 010 – 479 63 14
lotta.larsson@scb.se

You may copy and otherwise reproduce the contents in this publication.
However, remember to state the source as follows:
Source: Statistics Sweden, Post-secondary student's housing situation

URN:NBN:SE:SCB-2021-A40BR2101_pdf

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se
This publication is only available in electronic form on www.scb.se

Distansundervisning på gymnasieskolan

Under delar av 2020 och början av 2021 genomförs distansundervisning inom gymnasieskolan och majoriteten av eleverna studerar därmed hemifrån. Syftet med denna rapport är att beskriva boendesituationen för samtliga gymnasieelever våren 2020, eftersom boendesituationen kan påverka möjligheterna till att genomföra studier på ett effektivt sätt. Det finns även risk att klyftorna mellan eleverna när det gäller resultat från gymnasieskolan ökar med anledning av distansundervisningen, eftersom elever som inte klarat målen i grundskolan kan få svårare att klara studierna i gymnasieskolan när den direkta personliga kontakten med läraren inte längre finns. Förutsättningarna för att lyckas med studierna på distans kan även försämrats ytterligare om man dessutom är trångbodd.

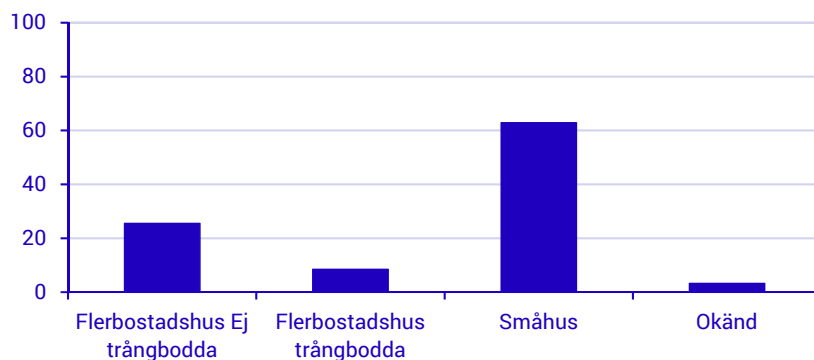
Det finns få studier som undersökt trångboddhet och skolresultat. Riksrevisionen genomförde en granskning om trångboddhets konsekvenser för hälsa och skolresultat 2019 (Riksrevisionen, 2019). Där gick det inte att se någon negativ effekt på hälsa eller skolresultat för trångbodda enligt norm 3. Resultaten omfattade inte analys av trångboddhet enligt norm 2. Trångboddhetsnormerna är ett sätt att mäta trångboddhet genom att titta på antal rum per boende i hushållet. Norm 2 är en mer omfattande form av trångboddhet än norm 3. En av få andra studier som tidigare gjorts på området är en fransk studie som visar att barn med många syskon har sämre skolresultat och att anledningen till detta är att de är mer trångbodda (Goux och Maurin, 2005).

Majoriteten av gymnasieeleverna bor i småhus

En majoritet, 63 procent av gymnasieelever bor i småhus vilket motsvarar ungefär 220 000 elever. I flerbostadshus eller specialbostad bor 34 procent, vilket motsvarar ungefär 119 000 elever. De allra flesta av dessa bor i flerbostadshus, 117 000 och cirka 2 000 elever bor i specialbostad. Boende i flerbostadshus eller specialbostad med information om antal rum kommer i fortsättningen endast benämnas boende i flerbostadshus i rapporten.

Figur 1: Andel gymnasieelever fördelat över boendeform

Andel i procent

Källa: SCB, Skolverket

Uppgiften om trångboddhet enligt trångboddhetsnormerna finns endast för gymnasieelever boende i flerbostadshus. För att räkna på trångboddhet enligt normerna behövs antalet rum i bostaden. För boende i småhus finns inte uppgift om antal rum, men information finns om bostadarean som också kan användas för att beskriva utrymmet i bostaden.

Av gymnasieelever är 8 procent trångbodda enligt norm 2, vilket motsvarar 29 000 elever. Tittar man endast på de boende i flerbostadshus är andelen 25 procent. För att räknas som trångbodd enligt norm 2 måste antal boende i lägenheten överstiga två per bostadsrum, kök och ett rum oräknat, exempelvis vardagsrummet. Exempelvis räknas ett hushåll på 5 personer som har två sovrum, kök och ett vardagsrum som trångbodda. Ett hushåll på 4 personer med två sovrum, kök och ett vardagsrum räknas inte som trångbodda. Det skiljer sig från trångboddhetsnorm 3 där ett hushåll med gifta/sambo räknas som trångbott om antalet boende överstiger en per rum, köket oräknat. Hushåll utan gifta/sambo räknas som trångbott om antalet boende överstiger en per rum, kök och ett rum oräknat. Exempelvis räknas ett hushåll på 4 personer med två sovrum, kök och ett vardagsrum som trångbodda enligt norm 3.

Hur personer boende i lägenheten faktiskt fördelar sig över antal bostadsrum finns inte uppgift om. I fortsättningen används norm 2 i rapporten, där man kan anta att chanserna till ett eget rum är mindre samt att risken att bli störd större än om norm 3 används.

Fler trångbodda bland gymnasieelever som har föräldrar med kort utbildning

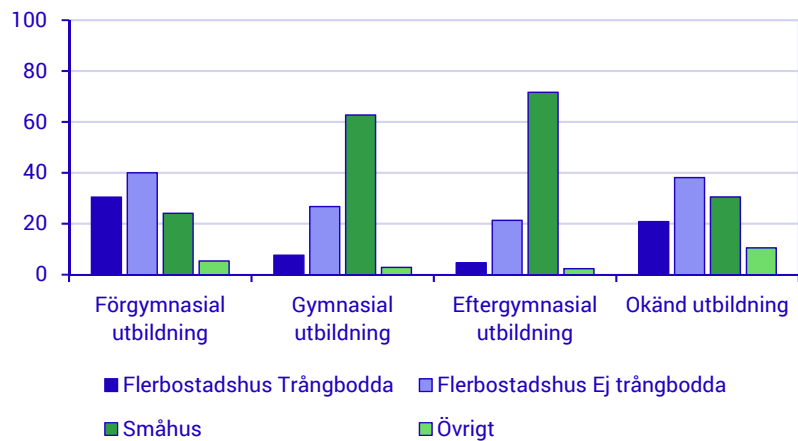
Att den socioekonomiska bakgrunden i form av föräldrarnas utbildningsnivå är viktig för elevers studieresultat syns genom hela utbildningssystemet. Det är därmed vanligare bland elever med föräldrar med högst förgymnasial utbildning att vara obehöriga till gymnasieskolan än det är för elever med föräldrar med eftergymnasial utbildning. Föräldrarnas utbildnings bakgrund speglas också i elevernas boende.

Bland gymnasieelever med föräldrar med högst förgymnasial utbildning bodde 30 procent i flerbostadshus och var trångbodda. Detta kan jämföras mot 8 procent, 5 procent och 21 procent för gymnasieelever

där minst en förälder har gymnasieutbildning, minst en förälder har eftergymnasial utbildning respektive information om föräldrarnas utbildning saknas. Att bo i småhus var vanligast bland elever som hade minst en förälder med eftergymnasial utbildning, 72 procent av dessa bodde i småhus. För elever med föräldrar med högst förgymnasial utbildning var motsvarande andel 24 procent.

Figur 2: Andel gymnasieelever fördelat över boendeform efter föräldrarnas utbildningsnivå

Andel i procent

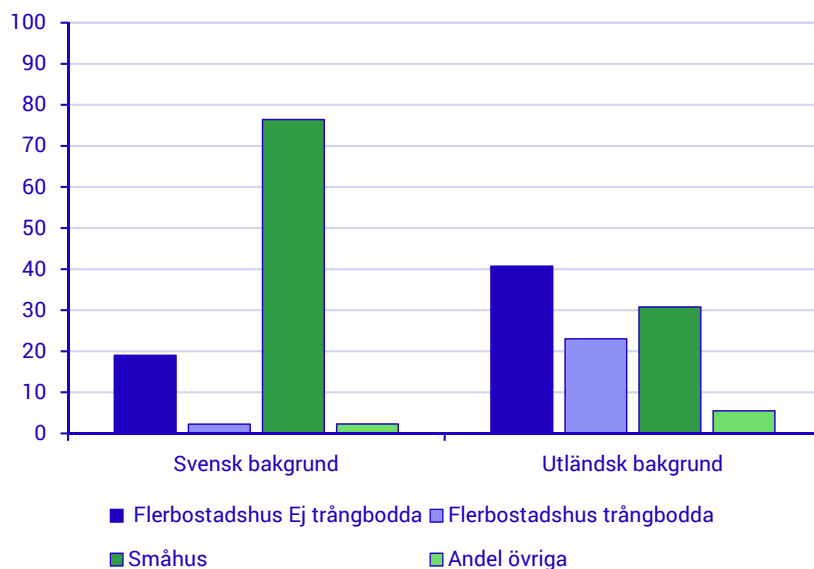

Källa: SCB, Skolverket

För elever med svensk eller utländsk bakgrund syns också skillnader i skolresultat, dessa skillnader minskar om man tar hänsyn till socioekonomiska bakgrundsfaktorer däribland föräldrarnas utbildningsnivå samt elevens invandringsår (Grönqvist & Niknami, 2020). För elever med utländsk bakgrund är det vanligare att ha föräldrar med låg utbildningsnivå än det är för elever med svensk bakgrund.

Figur 3: Andel gymnasieelever fördelat över boendeform efter svensk och utländsk bakgrund

Andel i procent

Källa: SCB, Skolverket

Gymnasieelever med utländsk bakgrund är också i större utsträckning trångbodda jämfört med gymnasieelever som är födda i Sverige med minst en inrikes född förälder. Andelen trångbodda för dessa grupper är 23 procent respektive 2 procent. Bland gymnasieelever som ej var behöriga är andelen med utländsk bakgrund och föräldrar med högst förgymnasial utbildning större, vilka också är de grupper som visat sig vara trångbodda i större utsträckning.

Figur 4: Andel gymnasieelever efter behörighet till gymnasieskolan och svensk och utländsk bakgrund

Andel i procent

Behörighet till gymnasieskolan	Svensk/utländsk bakgrund		Totalt
	Svensk bakgrund	Utländsk bakgrund	
Ej behöriga	45	55	100
Behörighet	80	20	100
Okänd	9	91	100

Källa: SCB, Skolverket

Figur 5: Andel gymnasieelever efter behörighet till gymnasieskolan och föräldrarnas utbildningsnivå

Andel i procent

Behörighet till gymnasieskolan	Föräldrarnas utbildningsnivå				Totalt
	Förgymnasial	Gymnasial	Eftergymnasial	Okänd	

Ej behöriga	21	43	26	10	100
Behöriga	4	34	60	2	100
Okänd	14	12	20	54	100

Källa: SCB, Skolverket

Av de gymnasieelever som inte var behöriga till gymnasieskolan hade 55 procent utländsk bakgrund. Cirka 21 procent hade föräldrar med förgymnasial utbildning. För elever som var behöriga till gymnasieskolan hade 20 procent utländsk bakgrund och 4 procent hade föräldrar med högst förgymnasial utbildning.

Trångboddhet är vanligare bland gymnasieelever som ej var behöriga till gymnasieskolan

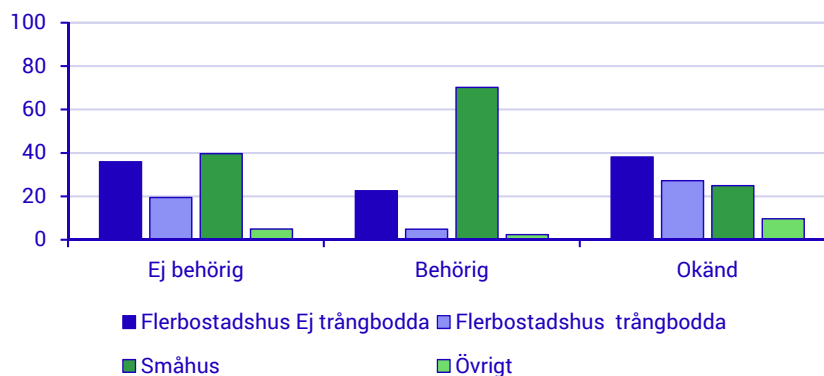
Det är svårt att säga något om hur gymnasieelevernas kunskapsnivåer påverkats av distansarbete. Uppgifter om studieresultat för elever som gick ut gymnasieskolan våren 2020 visar på en ökad andel som tagit ut ett examensbevis inom tre år. Det följer den trenden som setts sedan 2014 vilket talar för att uppgången berott på andra faktorer än covid-19-pandemin (Skolverket 2020a).

Flera undersökningar visar att det för många elever har funnits bra möjlighet att studera hemifrån i form av studiero och internetuppkoppling, dock framkommer även att en del barn har problem med hemmiljön och studiero. Bristande motivation vid distansundervisning är också något som framkommit (Skolinspektionen, 2020). För elever i behov av stöd har det funnits vissa brister i stödet under pandemin (Skolverket, 2020a och 2020b, Sveriges Elevkårer 2020a och 2020b). Trångboddhet kan vara en av faktorerna som kan påverka studiero och i sin tur studieresultatet.

Av de cirka 350 000 gymnasieeleverna som fanns i gymnasieskolan den 15 oktober 2019 var ungefär 79 procent behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram i årskurs 9, 13 procent var obehöriga och för ungefär 7 procent av gymnasieeleverna finns ingen uppgift om behörighet.

Figur 6: Andel gymnasieelever fördelat över boendeform efter behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram från årskurs 9

Andel i procent

Källa: SCB, Skolverket

För elever som går ut årskurs nio utan behörighet till gymnasieskolan kan det i många fall vara svårare med gymnasiestudier och behovet av stöd och en tyst studieplats kan tänkas vara större. Av elever som ej var behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram i årskurs 9 var nästan 20 procent trångbodda. Det går att jämföra med behöriga till gymnasieskolan där cirka 5 procent var trångbodda.

När det gäller övriga boendeformer det vill säga inte flerbostadshus så bor 70 procent av gymnasieeleverna som var behöriga till gymnasieskolan i småhus, vilket kan jämföras mot 40 procent av eleverna som inte var behöriga till gymnasieskolan.

Bland de cirka 26 000 gymnasieeleverna med okänd behörighet till gymnasieskolan är 91 procent utrikes födda och har förmodligen anlänt till Sverige under senare år. Trångboddhet är vanligare bland utrikes födda än inrikes födda, vilket också visar sig i resultaten för gymnasieelever med okänd behörighet. Av gymnasieeleverna med okänd behörighet bodde 27 procent i flerbostadshus och var trångbodda, 38 procent bodde i flerbostadshus och var ej trångbodda och 25 procent bodde i småhus.

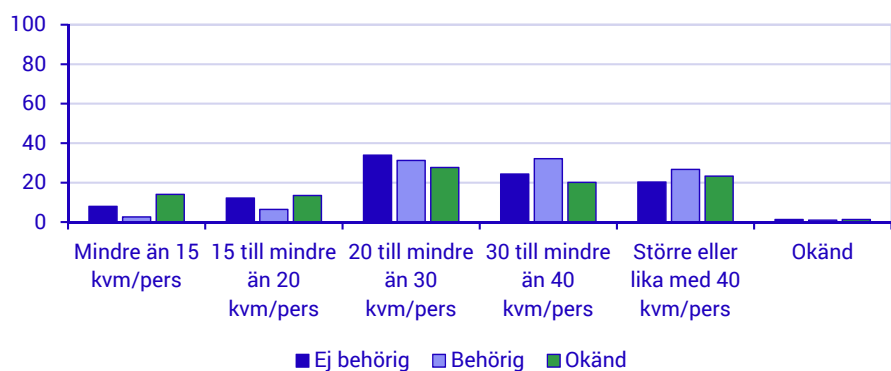
Gymnasieelever boende i småhus

För boende i småhus finns inte uppgifter om trångboddhet enligt normerna. Däremot finns uppgifter om boarea och hushållets storlek. Det möjliggör att titta på boarea per person. Det finns inget vedertaget mått för trångboddhet utifrån boarea, vilket gör att det inte är möjligt att diskutera trångboddhet utifrån boarea per person. Det är dock möjligt att se skillnader mellan olika grupper av gymnasieelever. Av cirka 200 000 gymnasieelever boende i småhus bor cirka 23 000 gymnasieelever, eller cirka 11 procent i småhus på mindre än 20 kvadratmeter per person, vilket motsvarar 4 personer på mindre än 80 kvadratmeter. 3 procent bor i småhus med mindre än 15 kvadratmeter per person, vilket motsvarar 4 personer på mindre än 60 kvadratmeter.

Figur 7: Andel gymnasieelever i småhus fördelat över bostadsarea efter behörighet till yrkesprogram på gymnasieskolan i årskurs 9

Andel i procent

Källa: SCB, Skolverket

Precis som för trångboddhet så syns skillnader i utrymme per person i småhus, mätt som kvadratmeter per person mellan behöriga och ej behöriga till gymnasieskolan. Ej behöriga till gymnasieskolan och personer med okänd behörighet bor i större utsträckning i småhus med mindre utrymme per person och i mindre utsträckning i småhus med mer utrymme per person jämfört med gymnasieelever som var behöriga till gymnasieskolan.

Av gymnasieelever boende i småhus som inte var behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram i årskurs 9 är det cirka 20 procent som bor på mindre än 20 kvadratmeter per person. För behöriga är andelen 9 procent.

Figur 8: Andel gymnasieelever i småhus fördelat över bostadsarea efter svensk/utländsk bakgrund/ föräldrarnas utbildningsnivå

Andel i procent

Svensk/utländsk bakgrund	Mindre än 15 kvm/pers	15 till mindre än 20 kvm/pers	20 till mindre än 30 kvm/pers	30 till mindre än 40 kvm/pers	Större eller lika med 40 kvm/pers	Okänd	Total
Svensk bakgrund	2	6	31	33	27	1	100
Utländsk bakgrund	10	14	34	23	18	1	100

Föräldrarnas utbildningsnivå							
Förgymnasial	16	19	32	17	14	2	100
Gymnasial	4	9	34	29	23	1	100
Eftergymnasial	2	6	30	33	28	1	100
Okänd	10	10	26	24	29	1	100

Källa: SCB, Skolverket

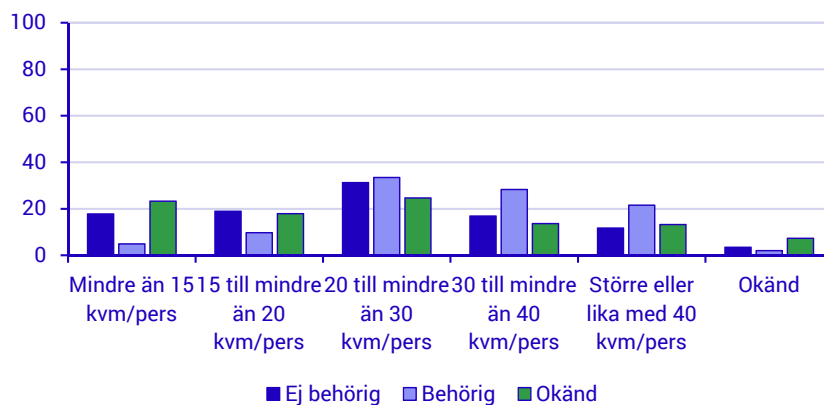
Även när det gäller andelar som bor i småhus så finns det skillnader beroende på föräldrarnas utbildningsnivå och utländsk bakgrund som följer samma mönster som för trångboddhet i flerbostadshus. 24 procent av elever med utländsk bakgrund bor i småhus med mindre än 20 kvadratmeter per person, jämfört med 8 procent av eleverna med svensk bakgrund. För elever med föräldrar med förgymnasial utbildning bor 35 procent på mindre än 20 kvadratmeter per person och för elever med föräldrar med eftergymnasial utbildning är motsvarande andel 8 procent.

Det är vanligare med mindre utrymme per person för gymnasieelever som inte var behöriga till gymnasieskolan

För samtliga gymnasieelever, boende i flerbostadshus eller småhus, syns liknande skillnader avseende genomsnittlig bostadsarea per person som syns för gymnasieelever boende i småhus. Det gäller oavsett om man tittar på behörighet, föräldrarnas utbildningsnivå eller svensk och utländsk bakgrund. Bland samtliga gymnasieelever finns det en större andel som bor på mindre bostadsyta per boende än bland gymnasieelever boende i småhus. Av de som bor i småhus bor 10 procent på mindre än 20 kvadratmeter per person jämfört med 20 procent av samtliga gymnasieelever.

Totalt är det cirka 28 000 gymnasieelever som bor i hushåll med mindre än 15 kvadratmeter per person, vilket motsvarar 4 personer på mindre än 60 kvadratmeter. Den vanligaste bostadsarean per person för gymnasieelever är mer än 20 till mindre än 30 kvm per person vilket motsvarar 4 personer på 80 till mindre än 90 kvadratmeter per person. Majoriteten, cirka 70 procent av de som bor i hushåll med mindre än 15 kvadratmeter per person bor i flerbostadshus.

Figur 9: Andel gymnasieelever fördelat över bostadsarea efter behörighet till yrkesprogram på gymnasieskolan i årskurs 9

Källa: SCB, Skolverket

Av gymnasieelever som ej var behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram bodde 18 procent i hushåll med mindre än 15 kvadratmeter per person, vilket motsvarar ungefär 8 000 gymnasieelever. Av behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram var motsvarande andel 5 procent respektive 23 procent för gymnasieelever med okänd behörighet.

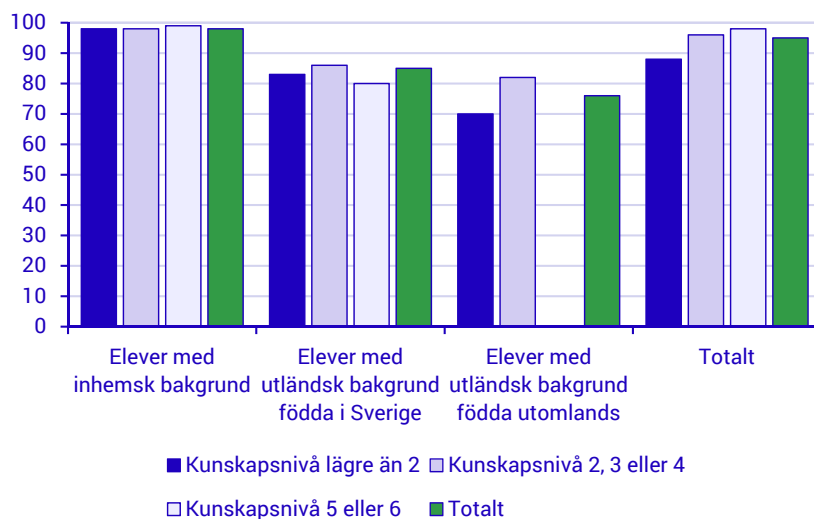
För elever som är trångbodda eller bor i småhus med mindre utrymme per person finns inte uppgifter om eleven har eget rum eller ej i lägenhetsregistret.

Färre med egna rum bland utrikes födda än bland inrikes födda

Den internationella studien PISA (Programme for International Student Assessment) mäter kunskaper i läsförståelse hos 15-åriga elever som i de flesta fall går i årskurs 9 i grundskolan. Den senaste mätningen gjordes 2018 och dessa elever befinner sig våren 2020 troligen i gymnasieskolan. I undersökningen finns det frågor om hemmiljön som bl.a. gäller om eleven har ett eget rum eller en tyst studieplats i hemmet.

Andelen av eleverna med utländsk bakgrund födda utomlands med låg kunskapsnivå i läsförståelse (under nivå 2) som hade egna rum var 70 procent. Detta kan jämföras mot 82 procent för elever med utländsk bakgrund födda utomlands med kunskapsnivå mellan 2 och 4. Skillnaderna mellan dessa grupper är statistiskt säkerställda. För elever med inhemsk bakgrund var motsvarande andelar 98 procent oavsett kunskapsnivå och för elever med utländsk bakgrund födda i Sverige var det 83 procent respektive 86 procent. Det är endast för elever med utländsk bakgrund födda utomlands som det finns en skillnad i andelen med egna rum för elever med olika nivå på kunskaper.

Figur 10: Andel 15-åriga elever med egna rum efter kunskapsnivå läsförståelse och utländsk/inhemsk bakgrund, 2018

Källa: PISA 2018

Det finns en skillnad avseende andelen med egna rum även efter föräldrarnas utbildningsnivå. Andelen med egna rum var 84 procent för elever som har föräldrar med högst förgymnasial utbildning. Motsvarande andelar var 94 och 96 procent för elever med minst en förälder med gymnasial utbildning respektive minst en förälder med eftergymnasial utbildning. För elever med utländsk bakgrund födda utomlands är resultatet för osäkert för att kunna redovisas för kunskapsnivå 5 och 6.

OECD har i sin rapportering om hur corona krisen påverkar utbildningssituationen för elever i olika länder pekat på att det finns en risk för ökade klyftor mellan elever som kommer från olika socioekonomisk bakgrund och att elever med sämre förutsättningar från början riskerar att halka ännu mer efter när det gäller kunskaper och färdigheter (OECD, 2020).

Sammanfattningsvis finns det fler trångboddade eller elever som bor på mindre bostadsarea per boende bland gymnasieelever som har utländsk bakgrund, har föräldrar som har högst förgymnasial utbildning eller inte var behöriga till gymnasieskolan. Andelen 15-åringar 2018 med egna rum var även lägst bland utrikes födda och elever som hade föräldrar med högst förgymnasial utbildning.

Begrepp och definitioner

Nedan redogörs för de begrepp och definitioner som använts i rapporten.

Trångboddhet

För att ta fram uppgift om trångboddhet används antal folkbokförda på bostaden i registret över totalbefolkningen tillsammans med uppgiften om antal rum och kök i lägenhetsregistret.

Trångboddhet enligt norm 2: Ett hushåll räknas som trångbott om antalet boende i lägenheten överstiger två per bostadsrum, kök och ett rum oräknade. Artikeln har endast tittat på trångboddhet enligt norm 2.

Trångboddhet enligt norm 3: Ett hushåll med gifta/sambo räknas som trångbott om antalet boende överstiger en per rum, köket oräknat. Hushåll utan gifta/sambo räknas som trångbott om antalet boende överstiger en per rum, kök och ett rum oräknat.

Enpersonshushåll i högst ett rum och kök räknas som trångbotta i motsats till trångboddhet enligt norm 2.

Behörighet

Uppgiften om behörighet gäller den behörigheten personen hade när den gick ut årskurs 9. Behörighet till yrkesprogram är den lägsta behörigheten som krävs för att komma in på ett nationellt program i gymnasieskolan.

För eleverna där uppgiften om behörighet till gymnasieskolan saknas finns för en majoritet av personerna ingen information om de deltagit i årskurs 9 i svensk grundskola. Detta kan bero på att eleverna inte läst grundskolan i Sverige eller att de inte var folkbokförda under tiden de läste i svensk grundskola. De kan också ha anlänt under gymnasietiden och därmed ej deltagit i svensk grundskola. En liten del kan även vara personer som läst specialskolor eller personer med skyddad identitet. Ett tusental personer i gruppen okänd är inte betygsatta enligt det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet, exempelvis personer som läser i internationella skolor.

Svensk/utländsk bakgrund

Elever med svensk bakgrund: Elever födda i Sverige med minst en inrikes född förälder.

Elever med utländsk bakgrund: Elever födda utomlands eller födda i Sverige med minst två inrikes födda föräldrar.

Inhemsks/utländsk bakgrund enligt PISA

Elever med inhemsk bakgrund: elever som har minst en förälder som är född i landet, oavsett om eleven själv är född i landet eller inte.

Elever med utländsk bakgrund födda i landet: Elever som är födda i landet och där båda föräldrarna är födda utomlands.

Elever med utländsk bakgrund födda utomlands: Elever födda utomlands och där båda föräldrarna är födda utomlands.

Boendeform

Småhus: Med småhus avses friliggande bostadshus med en eller två bostäder i, samt par-, rad- eller kedjehus. Ett småhus kan ägas eller hyras eller vara en bostadsrätt.

Flerbostadshus och specialbostad: Flerbostadshus avser bostadsbyggnader innehållande tre eller flera lägenheter inklusive loftgångshus. Lägenheterna kan vara både bostads- och hyresrätter och ägda (så kallade ägarlägenheter). Specialbostäder för äldre och funktionshindrade, specialbostäder, övriga och studentbostäder ingår i de fall det finns uppgift om antal rum i bostaden.

Övriga: Här ingår övrigt boende och de fall där det saknas uppgift om antal rum för specialbostäder. Även okänt boende ingår.

Elever i gymnasieskolan: Samtliga elever studerande i gymnasieskolan den 15 oktober 2019 och som var folkbokförda den 30 september ingår i populationen. Totalt togs 4953 elever som inte var folkbokförda bort.

Källförteckning

Grönqvist & Niknami (2020), Studiegapet mellan inrikes och utrikes födda elever, SNS – Studieförbundet Näringsliv och Samhälle, Stockholm.

Goux, och Maurin (2005), The effect of overcrowding housing on children's performance at school. *Journal of Public Economics*, vol. 89, no. 5-6.

OECD (2020), <https://oecdedutoday.com/coronavirus-school-closures-student-equity-inclusion/>

Riksrevisionen (2019), Trångboddhet – konsekvenser för hälsa och skolresultat, RIR 2019:9, Stockholm.

Skolinspektionen (2020), Utbildning under coronapandemin i gymnasieskolan, Granskningsrapport, Diarienummer 2020:4850.

Skolverket (2020a), Undersökning om coronapandemins påverkan på skolväsendet, Rapport, Dnr: 5.1.3-2020:933, Stockholm.

Skolverket (2020b), Covid-19-pandemins påverkan på skolväsendet, diarienummer 5.1.3-2020.1056, Stockholm.

Sveriges elevkårer (2020a), Uppföljande undersökning om gymnasieelevers upplevelse av distansundervisning VT2020, Hägersten.

Sveriges elevkårer (2020b), Gymnasieelevers upplevelse av distansundervisning under coronakrisen, Hägersten.